JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026

MARGARET THATCHER'S FOREIGN POLICY: STRATEGIC DIRECTIONS AND HER ROLE IN INTERNATIONAL RELATIONS

Turapova Nafosat Muratdinovna
Master's Student, Oriental University

Abstract: This article provides a scientific analysis of the priority strategic directions of the foreign policy of the Prime Minister of the United Kingdom, Margaret Thatcher. In particular, it examines the development of transatlantic cooperation, the transformation of diplomatic relations during the Cold War, the approach to European integration, as well as the practical aspects of Thatcher's foreign policy through the example of the Falklands conflict. The study substantiates that Thatcher's foreign policy was characterized by determination, pragmatism, and a strong orientation toward national interests.

Keywords: Thatcher, foreign policy, NATO, UK–US relations, Cold War, European integration, Falklands conflict, diplomacy.

MARGARET TETCHER TASHQI SIYOSATINING STRATEGIK YO'NALISHLARI VA UNING XALQARO MUNOSABATLARDAGI O'RNI

Turapova Nafosat Muratdinovna
Oriental universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada Buyuk Britaniya Bosh vaziri Margaret Tetcher faoliyati davridagi tashqi siyosatning ustuvor strategik yo'nalishlari ilmiy tahlil qilinadi. Xususan, transatlantik hamkorlikning rivojlanishi, Sovuq urush sharoitida diplomatik munosabatlarning transformatsiyasi, Yevropa integratsiyasiga nisbatan yondashuv hamda Folklend mojarosi misolida Tetcher tashqi siyosatining amaliy jihatlari ochib beriladi. Tadqiqot natijasida Tetcher tashqi siyosatining qat'iyatli, pragmatik va milliy manfaatlarga yo'naltirilgan xarakteri asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: Tetcher, tashqi siyosat, NATO, AQSh-Buyuk Britaniya munosabatlari, Sovuq urush, Yevropa integratsiyasi, Folklend mojarosi, diplomatiya.

JOURNAL OF
PEDAGOGICAL AND PHILOLOGICAL RESEARCH
VOLUME-1, ISSUE-5, 2026

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ МАРГАРЕТ ТЭТЧЕР И ЕЁ РОЛЬ В МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЯХ

Турапова Нафосат Муратдиновна
магистрантка Oriental университета

Аннотация: В данной статье проводится научный анализ приоритетных стратегических направлений внешней политики Премьер-министра Великобритании Маргарет Тэтчер. В частности, рассматриваются развитие трансатлантического сотрудничества, трансформация дипломатических отношений в условиях холодной войны, подход к европейской интеграции, а также практические аспекты внешней политики Тэтчер на примере Фолклендского конфликта. В результате исследования обоснован характер внешней политики Тэтчер как решительной, прагматичной и ориентированной на национальные интересы.

Ключевые слова: Тэтчер, внешняя политика, НАТО, отношения Великобритании и США, холодная война, европейская интеграция, Фолклендский конфликт, дипломатия.

XX asrning ikkinchi yarmida Buyuk Britaniya tashqi siyosati sezilarli transformatsiya jarayonlarini boshdan kechirdi. Ayniqsa, Margaret Tetcher boshqaruvi davrida mamlakatning xalqaro siyosiy maydondagi o‘rni va ta’siri sezilarli darajada mustahkamlandi[1]. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi Tetcher tashqi siyosatining zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimidagi ahamiyati bilan belgilanadi. Tadqiqotning maqsadi uning tashqi siyosatining asosiy yo‘nalishlarini tahlil qilishdan iborat. Bu davr tashqi siyosati an’anaviy diplomatik yondashuvlardan farqli ravishda qat’iylik, milliy manfaatlarni ustuvor qo‘yish hamda global siyosiy jarayonlarda faol ishtirok etish tamoyillariga asoslanganligi bilan ajralib turadi[2].

Tetcher tashqi siyosatining asosiy yo‘nalishlaridan biri transatlantik hamkorlikni mustahkamlash bilan bog‘liq bo‘lib, u AQSh bilan strategik ittifoqni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratdi. NATO doirasida faol siyosat yuritgan holda, u Prezident Ronald Reygan bilan yaqin siyosiy aloqalarni yo‘lga qo‘ydi[3]. Shu bilan birga, Tetcher ushbu hamkorlikni mutlaq qo‘llab-quvvatlash darajasiga olib chiqmagan, balki ayrim holatlarda mustaqil pozitsiyasini saqlab qolgan. Jumladan, 1983-yilda AQShning Grenadaga harbiy aralashuvini tanqid qilgan bo‘lsa-da, 1986-yilda Liviyaga qarshi operatsiya jarayonida AQShni qo‘llab-quvvatladi[4]. Bu esa uning tashqi siyosatida pragmatizm va vaziyatga moslashuvchanlik ustuvor bo‘lganini ko‘rsatadi.

Sovuq urush sharoitida Tetcher siyosati ideologik qat’iyat bilan birga diplomatik muloqotga ochiqlik bilan ham xarakterlanadi. U kommunistik tizimga nisbatan keskin munosabatda bo‘lgan bo‘lsa-da, Sovet Ittifoqi bilan muloqotni inkor etmadi. Xususan, Mixail Gorbachyovni “muzokara olib borish mumkin bo‘lgan yetakchi” sifatida baholashi uning siyosiy realizmini namoyon etadi[5]. 1987-yilda amalga oshirilgan Moskva tashrifi esa Sovuq urushni yumshatish jarayoniga sezilarli ta’sir ko‘rsatgan muhim diplomatik qadamlardan biri bo‘ldi[5].

Tetcher tashqi siyosatida Yevropa integratsiyasiga nisbatan yondashuv ham o‘ziga xos xususiyat kasb etadi. U Yevropa Iqtisodiy Hamjamiyatining siyosiy-iqtisodiy mexanizmlariga tanqidiy yondashib, ayniqsa Bryussel byurokratiyasining kuchayishiga qarshi chiqdi[6]. Uning fikricha, milliy suverenitetni cheklovchi ortiqcha integratsion mexanizmlar davlat manfaatlariga zid edi. Shu bilan birga, u erkin savdo tamoyillarini qo‘llab-quvvatlab, subsidiyalarga asoslangan iqtisodiy siyosatni keskin tanqid qildi[6].

Tetcher tashqi siyosatining muhim yo‘nalishlaridan yana biri Gonkong masalasini hal etish jarayonida namoyon bo‘ldi. 1984-yilda Xitoy bilan olib borilgan muzokaralar natijasida hududni topshirish bo‘yicha kelishuvga erishildi[7]. Mazkur jarayonda Buyuk Britaniya Gonkongning iqtisodiy va siyosiy muxtoriyatini maksimal darajada saqlab

qolishga intildi. Bu holat Tetcher siyosatida realpolitik yondashuv ustuvor ahamiyat kasb etganini ko‘rsatadi.

1982-yilda yuz bergan Folklend mojarosi esa Tetcher tashqi siyosatining eng keskin va muhim sinovlaridan biri sifatida tarixda qolgan. Argentina tomonidan orollar bosib olingach, Buyuk Britaniya hukumati zudlik bilan harbiy choralar ko‘rdi[8]. Natijada, keng ko‘lamli harbiy operatsiya orqali orollar ustidan nazorat qayta tiklandi[8]. Ushbu voqea Tetcherning qat’iyatli siyosiy yetakchi sifatidagi imidjini yanada mustahkamladi.

Margaret Tetcher tashqi siyosatini shakllantirishda nafaqat geosiyosiy manfaatlar, balki aniq ideologik qarashlar ham muhim rol o‘ynagan. U konservativ siyosiy falsafaga tayangan holda, davlatning iqtisodiy va siyosiy mustaqilligini ta’minlashni ustuvor vazifa sifatida belgilagan[2]. Tetcher nazarida erkin bozor iqtisodiyoti nafaqat ichki rivojlanish omili, balki tashqi siyosatning ham muhim instrumenti hisoblangan.

Shu nuqtai nazardan, uning tashqi siyosati liberal-demokratik qadriyatlarni ilgari surish bilan birga, kommunistik tizimlarga qarshi kurashni ham o‘z ichiga olgan[1]. Biroq bu qarashlar mutlaq ideologik qarama-qarshilik asosida emas, balki pragmatik manfaatlar bilan uyg‘un holda amalga oshirilgan.

Tetcher tashqi siyosatining muhim jihatlaridan biri xalqaro xavfsizlik masalalariga bo‘lgan alohida e’tiboridir. U NATO doirasida yadro to‘xtatuvchi kuchlar siyosatini qo‘llab-quvvatlab, Buyuk Britaniyaning harbiy salohiyatini mustahkamlashga intildi[3]. Ayniqsa, AQSh bilan birgalikda olib borilgan strategik tashabbuslar Sovuq urush davrida muhim ahamiyat kasb etdi.

Margaret Tetcher tashqi siyosati qisqa va uzoq muddatli natijalari bilan alohida ahamiyatga ega. Qisqa muddatli natijalar sifatida Buyuk Britaniyaning xalqaro siyosiy nufuzi oshgani, NATOdagi roli mustahkamlangani va AQSh bilan strategik ittifoq chuqurlashgani qayd etiladi[1]. Uzoq muddatli nuqtai nazardan esa, uning siyosati Yevropa integratsiyasi jarayonlariga ehtiyotkor yondashuv shakllanishiga, shuningdek, milliy suverenitet masalasining dolzarbligini oshishiga olib keldi[6].

Shuningdek, Tetcher davri tashqi siyosati zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimida “kuch va diplomatiya uyg‘unligi” modelining shakllanishiga zamin yaratdi.

Bugungi kunda Margaret Tetcher tashqi siyosati tarixchilar va siyosatshunoslar tomonidan turlicha baholanadi. Ba’zi tadqiqotchilar uning siyosatini haddan tashqari qat’iy va konfrontatsion deb baholasa, boshqalar uni samarali va natijador strategiya sifatida e’tirof etadi[9]. Zamonaviy ilmiy yondashuvlar esa uning siyosatini kompleks tarzda baholab, muvaffaqiyatlari bilan bir qatorda cheklovlarini ham ko‘rsatadi.
O‘rganishlar shuni tasdiqlaydiki, Margaret Tetcher tashqi siyosati murakkab, ko‘p qirrali va tizimli xarakterga ega bo‘lib, unda ideologik qat’iyat, strategik pragmatizm hamda milliy manfaatlarga sodiqlik o‘zaro uyg‘unlashgan holda namoyon bo‘ladi. Tetcher davrida Buyuk Britaniya tashqi siyosati an’anaviy diplomatik yondashuvdan farqli ravishda faol, tashabbuskor va natijaga yo‘naltirilgan siyosiy modelga aylangan.

Tahlillar asosida aniqlanishicha, Tetcher tashqi siyosatining ustuvor yo‘nalishlari sifatida transatlantik hamkorlikni mustahkamlash, Sovuq urush sharoitida diplomatik muvozanatni saqlash, Yevropa integratsiyasiga nisbatan selektiv va tanqidiy yondashuvni shakllantirish hamda xalqaro xavfsizlikni ta’minlashda faol ishtirok etish kabi omillar alohida ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, uning siyosatida harbiy kuch va diplomatiya vositalarining o‘zaro uyg‘unligi asosiy strategik mexanizm sifatida namoyon bo‘ladi.

Tetcher tashqi siyosatining natijalari qisqa muddatda Buyuk Britaniyaning xalqaro siyosiy nufuzini oshirishga xizmat qilgan bo‘lsa, uzoq muddatli istiqbolda milliy suverenitet, integratsiya va global xavfsizlik masalalariga nisbatan yangi yondashuvlarning shakllanishiga zamin yaratdi. Ayniqsa, uning tashqi siyosati zamonaviy xalqaro munosabatlar tizimida “kuch va diplomatiya uyg‘unligi” modelining rivojlanishida muhim tarixiy tajriba sifatida baholanadi.

Umuman olganda, Margaret Tetcher tashqi siyosati nafaqat o‘z davrining siyosiy jarayonlariga sezilarli ta’sir ko‘rsatgan, balki bugungi global geosiyosiy munosabatlarni anglashda ham muhim nazariy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Evans E.J. *Thatcher and Thatcherism*. – London: Routledge, 2004.
2. Gamble A. *The Free Economy and the Strong State*. – London: Macmillan, 1988.
3. Young H. *One of Us*. – London: Macmillan, 1989.
4. Thatcher M. *The Downing Street Years*. – London: HarperCollins, 1993.
5. Brown A. *The Gorbachev Factor*. – Oxford, 1996.
6. Dinan D. *Europe Recast*. – London, 2014.
7. Carroll J.M. *Edge of Empires*. – Harvard, 2007.
8. Freedman L. *The Falklands Campaign*. – London, 2005.
9. Marsh D. *The New Politics of British Trade Unionism*. – London, 1992.